

De peccato

tum et homini meritorum unam animam lucrari quam aureum motem deo offerre. quia una anima precellit omnes thesauros totius mundi. **Uñ Aug^o.** Sicut deus omnem creaturam: sic anima omnem corpoream substantiam natura et dignitate precellit. **Uñ etiam Bern^o.** Totus mundus ille precius unius anime est mare non potest non enim pro toto mundo animam suam daret christus: quam pro humana anima dedit. **S**ciendum etiam quod multum saluiferum est talibus amarum mortem et passionem christi reducere ad memoriam. **Uñ Greg^o.** Si passio christi ad memoriam reducat: nihil tam durum quod non equo animo toleret. **Bern^o.** Quid est quod tibi non suaue videtur: si collegeris et memoraueris omnes amaritudines saluatoris. Et signanter cogitandum est de talibus quomodo christus nonies est ductus pro salute peccatorum. Et primo mox ut captus fuit tunc ductus fuit ad annam. secundo ab anna ad caypham. tertio a caypha ad pylatum. Quarto a pylato ad herodem. Quinto e converso ab herode ad pylatum. Sexto milites duxerunt eum intus in atrium: et illuserunt ei percussiones caput eius arundine. Septimo duxit eum pylatus foras de pretorio portatorem coronam et vestem purpuream. Octavo ad locum ubi ante tribunal stans iudicatus est ad mortem. Nono extra civitatem ad locum caluarie ubi crucifixus est. Et rememorando tales transitus christi: offerre debet transitum illum et mortem et penam ipsi christo pro peccatis suis. Et debent habere bonum propositum quod amplius nunquam vellent peccare si diutius vivere deberent. et sic deo promittere animas suas. **Uñ exemplum legitur.** Fuit miles quidam nobilis: sed criminofus. qui tempore quodam ab inimicis suis captus fuit: et quia valde mortales inimicitie inter eos erant: visum est eis expedire ut in instanti occiderent. **Tern^os** autem vir nobilis sibi mortem imminere et nullum esse remedium vite: suppliciter voce dixit ad illos **Rogovos** intuitu dei ut ad modicum tempus mortem dignemini differre ut alii

cui sacerdotum possum peccata mea confiteri. Et responderunt illi. Non esset nobis hec dilatio tuta. pringere posset ut cognati tui et amici venientes eriperent te de manibus nostris. et esset error nouissimus peior priore. Cui cum precepissent ut se prosterneret ad decollandum: dixit hoc et bene **Deus** tu scis voluntatem meam. Et subiunxit. **Animam** meam virginis filio committo. sicque decollatus est. Et erat tunc quidam obsessus in civitate. cui cum diceret quidam audita morte tanti tyranni. modo magnum gaudium haberis propter animam illius facinorosi militis. Respondit demum. Nequaquam. unum enim verbum moriens protulit. propter quod saluatus est. **Unde Bern^o.** Maior est dei pietas quam quevis iniquitas. Sicut enim scintilla in medio maris ita omnis malicia hominis ad dei misericordiam.

De sex operibus misericordie spiritualibus.

Opera misericordie spiritualia meliora sunt et nobiliora et utiliora quam corporalia. quia tanto illis corporalibus preferunt quanto spiritus corpori auferuntur. Et etiam quia quilibet homo potest ea omni tempore exercere. sed secus est de corporalibus. quia pauper non habet vel hospitem vel cibum. et sic de aliis. **Primum** est instruere simplices ignorantes et errantes: hortando eos ut a via erroris resipiscant. tum propter dei offensam cavendam tum propter penam declinandam. tum propter celestem gloriam consequendam reuocando eis ad memoriam quomodo momentaneum est quod delectat. et eternum quod cruciat. et his similia. Et notandum quod talis informatio debet fieri cum lenitate. **Gal. vi.** Si preoccupatus fuerit quis in aliquo delicto: vos qui spirituales estis huiusmodi instruere in spiritu lenitatis. Et sciendum quod instructio fraterna in duobus consistit. videlicet in verbi exhortatione. et sic litterati instruunt exhortando. et boni exempli ostensione: ut boni et

simplices vitā suā ostēdēdo: vt errātes
yndiq; habeāt instructores: ne se vale/
ant ex ignorantia excusare. Sciendum
q; bonum exemplum z bona doctrina
est multum vtile in ecclesia dei. hoc patz
q; ad exemplū bonoz hoīm mltri malī
hoīes q; sūt inimici dei ieiunāt in q̄dra/
gesima: q; alias nunq; ieiunāret: q; deū
nō multū diligūt. si exempluz ieiunādi
in bonis hoīb; non viderent. Item ad
opera misericordie puocantur. s. qn̄ vi/
dent alios elemosynam dare. Item ad
audiendum verbū dei missas. z sic de a/
lijs bonis operib;. Item p̄t exemplū
bonoz multi peccatores quertunt a pec/
catis. z penitent. z sic saluant qui alias
damnarent. si exempla bona in alijs n̄
vidissent. Unde Greg^o. Nunq; pecca/
tores ad lamentum penitentie redirent
si nulla eēt exempla bonorum q; eozuz
mentem traherent. ¶ Item sciēdū q; ē
homini valde meritorium dare bonum
exemplum z bonam doctrinam alijs.

Quia ex hoc gaudium z meritū eozum
augmentatur quotidie in celo. Unde Le/
sarius. Quantis exempla vere humili/
tatis z perfecte charitatis ostēderis. cū
tantis z p̄tātis eterna p̄mia possideb;.

¶ Scdm̄ est corripe delinqntem
in fraterna charitate dicēdo. Tu q; es
qui audes deū ad iracūdiā puocare. p/
rimū scādalizare. z teipm̄ in corpe z aīa
dānare. Time deū: z noli hāc rem pessi/
mā perpetrare. Vñ Apl's. Non voca/
uit nos deus in immundiciā: sed in san/
citatē. Et talis correctio debz fieri cū
lenitate non clamorose: alias esset plus
confusio q̄ correctio. Math. xvij: Si
peccauerit i te frat tu^o: corripe eū int̄ te
z ipm̄. Itē dz fieri ex charitate: nō ex in/
dignatōe v̄l ex p̄emptu. z cū vtilitate il/
lius quē corripis: sic q; non q̄ras ostēta/
tōem. seu potestātē: s; illi vtilitatez. Ut
aut̄ correctio frāna fiat cū lenitate z ex
charitate. tūc ille q; vult corrigere aliū de/
bet quinq; considerationes seruaē. qua

rum tres ponit Aug^o. sup illō Dat. 7
Hypocrita ei cepmo trabē d oculo tuo
Reliqs duas ponit Gregori^o in moral^{ib;}
Primum est q; debet consideraē si est ei
similis. id est. si est in eodem peccato vel
equali vel maiorī. tunc maxime si est pec/
catum notorium: non debet omīno cor/
rigere: sed seipm̄ prius debet emendaē.
z tunc eū ad penitentiā commonere. ali/
as posset sibi dīca illud ad Romanū. ij.
Qui alium doces: teipsum non doces
Augustin^o. Iudex in nullo eoz sit iudic/
cand^o que in alio iudicare est paratus.
Qui enim ex officio tenetur corrigere de/
linquentes non debet hoc facere in pec/
cato mortali: s; ad min^o debet p̄tē p̄tē
de peccatis suis. Si autem non est simi/
lis: tunc debet secundo cōsiderare si ali/
quando fuit ei similis: z tunc sicut nole/
bat despici: sed compassionem ei impen/
di. sic nec debet fratrem suum peccantez
z penitentem despiciere. sed cōpassionez
z misericordiam ei exhibere. Eccli. viij.
Ne despicias hominez auertentem se a
peccato. z non improperez ei. Demēto
qm̄ sum^o oēs in corruptōe: Si aut̄ nō es
ei similis: neq; aliquando fuisti: tunc de/
bes tertio cogitare q; potes ei fieri simil^{is}
in futuro. Et ideo ratione talis dubij n̄
debes supbire: sed delinquentib; z descē/
dere. i. Cor. x. Qui se existimat stare vi/
deat ne cadat. Augustin^o. Nemo ē q; se
curus esse possit in hac vita q; tota tēpta/
tio noiat. Si aut̄ nō es similis ei nec ei vn/
q; fuisti similis: z de dei bonitate p̄fidis q;
nūq; eris ei similis tūc debes quarto vi/
dere si ille qui sic est rephēstibilis sit ne in
aliq; cōmendabil^{is}. Si ille q; habet tot de/
fectus aliquos etiā habeat p̄fectus Et
tunc ratione bonoz illoz que habet de/
bet supportare eū in his q; minus habet
Vñ Apoē. ij. volens apl's rephēdē epī/
scopū in epheso. Primo ponit quoddā
viciū quod habuit dicens. Habeo con/
tra te pauca q; charitatē tuā p̄mā dere/
liquisti. Sed statim ponebat quoddāz
X i

De sex operibus

bonū qđ habebat dicens. **S**z hoc habes bonū qđ odisti facta nicolaitarū. qđ et ego odi. **S**imiliter volens reprehendere ep̄m sardis primo ponit quendā suū defectū dicens. **N**ō inueni op̄a tua plena corā deo meo. **D**einde statim ponit quendā suū p̄fectū dicens. **S**ed habes pauca noīa in sardis: qđ non cōinquinauerunt vestimēta sua. **E**cce postqđ ap̄ls posuit illa ī quibz illi ep̄i erāt reprehensibiles statim subiungit illa in quibz erāt cōmēdabiles ad innuēdū qđ si aliquis p̄t ali quod vitūz est reprehendendus. si tñ habet aliquod bonū est nihilominus sup̄portandus. **D**ato autē: qđ aliquis videat oīno esse malus. nec habere aliqđ bonū p̄pter quod sit tolerandus. tñ debz cogitare quinto qđ iste qđ sic videt esse malus forte in cōspectu dei est sibi in merito preferendus. **E**t ponit exēplū sancti gregori⁹ de scrō stephano et sancto paulo. **N**ā cū b̄t̄s stephanus consentiente ⁊ adiuuante paulo lapidaret: tñ stephanus oīno erat bonus. ⁊ paulus omnino videbat eē malus. ⁊ tamen in conspectu dei paulus qui sic erat mal⁹ stephano in merito ⁊ p̄mio fuit p̄ponendus.

R. **Q**uerit vtz correptio fratna sit in p̄cepto. **R**espondeo fm̄ Tho. sc̄da sc̄de. q. 33. qđ sic. sed quia p̄ceptū affirmatiuū non obligat ad semp. sed p̄ loco et tpe. **U**n̄ ⁊ omissio ei⁹ fit tripl̄r. **U**no mō fit merito. vt qđdo quis oportunitate t̄ps inquirat. vel de ip̄s meruit: ne detēores fiat. vel ad bonā vitā alios impediant ⁊ huiusmodi. **S**ecundo mō omititur cū peccato mortali. scz cū formidat iudiciū vulgi vel carnis cruciatio siue p̄emptio dūmodo tñ hec ita dominant in aīa qđ fraterne charitati p̄ponantur. **T**ertio est p̄ccm veniale quando scz timor ⁊ cupiditas tardiores facit ad corrigendū delictū fratris. nō tñ ita qđ si cōstaret ei qđ fratrem possz a peccato retrahere dimitteret p̄pter timorē vel cupiditatem quinnimo in aīo p̄ponit charitatez

vt dicit b̄t̄s Aug⁹. **U**trū subditi teneant p̄latos corrigere. **R**ūdeo fm̄ beatū Tho. vbi. s. **S**ubditi non tenent nec debēt corrigere p̄latos correptione illa qđ est iusticie. i. p̄ correptionem pene **T**enentur autē correptione illa que est charitatis si in eis est aliqđ corrigibile: ita tñ qđ nō cū p̄teruīa: sed cū mansuetudine ⁊ reuerentia. **U**trūz correctio fratna sit p̄pter sc̄dādalum dimittenda. **R**ūdeo fm̄ Tho. sc̄da sc̄de. q. 33. **C**orrectio fratna ordinat ad emendatōem fratris. et idō int̄m est computāda int̄ sp̄alia bona. q̄ntum hoc homo consequi p̄t: qđ nō p̄tingit si ex correptione fratris sc̄dādalū let. ⁊ ideo si p̄t sc̄dādalum correptio dimittat. non dimittit sp̄iale bonū.

Notādum qđuis correptio fratna sit sub p̄cepto: ⁊ ad hāc oēs teneamur pro loco ⁊ tpe scz qñ licet ⁊ valet. **S**ūt tñ qñqz casus in q̄bus euadam⁹ hoc p̄ceptū. **P**rimus est: cū non est spes correptionis. **U**n̄ puerb. 9. **N**oli arguere derisorem: ne forte odiat te. **S**c̄ds cum timet defectus p̄bationis. vt cū quis d̄ crimie corripit: qđ non p̄t p̄bari. tunc em̄ corripitens obligaret ad rationē si deficeret ī p̄batione. **T**ertio cū p̄lato tāqđ iudiciū notum est factum. **Q**uarto cū meliori opere vel eque bono vacare aliquis int̄dit. **Q**uinto cuz multitudo ⁊ potestas est in culpa. tñ correctio plus noceret qđ proderet: quia multitudo difficulter corrigi ⁊ potestas. **T**ertiu op⁹ misericordie sp̄iale est consolare fidelit̄ omnes in tribulatōne positos. **H**oc supra modum est meritorium apud deum ad ipsū cōsolatus fuisses cū pepedit in cruce: cū dicere potuit illud psal. **Q**uesiui qđ consolaret: ⁊ nō inueni. **U**nde natura docet cōpati primus. hoc patet in porcū qui sibi mutuo ex naturali inclinacōe cōpatiuntur. hoc cognoscat in hoc: qz cuz vnus porcus ledit: tunc omnes accurrunt sic ⁊ nos cōpati debem⁹ fratribus nostris. **U**n̄ Greg⁹. **O**mnes fratres sumus dei

potestate cōditi. z ei sanguie redēpti. et
 idcirco frēs nostros quālibet paupēs z
 abiectos in nullo despiciere debem⁹. **E**t
 talis cōpassio ē signū bonitatis in hoie.
Un̄ greg⁹ li. xxij. moral. Tāto q̄sq; p
 fector ē: q̄nto pfecti⁹ alienos doloēs sen
 tit. imo naturale ē q̄vni mēbz compa
 titur alij membro. **A**pl̄s. i. **C**orinth. 12.
Si quid patit̄ vnuz mēbrū zc. Ergo q̄
 nō cōpatit̄ pximo est q̄li membrum ab
 scisum a mystico corpore christi. qz ch̄s
 est caput: z omēs christiani in gratia ex
 istētes sunt membra eiusdez capitis. vñ
Greg⁹. Non aliter redemptoris no
 stri membra efficiamur: nisi adherendo z
 compatiendo pxio. **Q** aut̄ magnū z ac
 ceptū sit corā deo compati pximo osten
 dit **G**reg⁹ li. ij. moral. dicens. **E**xteriora
 nāq; largiēs aliqd̄ extra semetipz tribu
 it. **Q**uisq; fletū ac cōpassionem pximo
 pbuit: aliqd̄ ei ex semetipso dedit. **I**te cō
 passio est crux spūalis: quā debem⁹ por
 tare post ihm. **U**n̄ **G**reg⁹. in omel. **S**i
 q̄s vult venire post me. zc. **D**uob; mōis
 crux xp̄i tollit̄. sc̄. cū p abstinētiā corp⁹ af
 fligit̄: aut p cōpassionem xp̄i anim⁹ tri
 bulat̄. **Q**uartū est indulgere
 offensib; nostris toto corde z eos dili
 gere. **M**atth. 5. **D**iligite inimicos vros
 benefacite his qui vos oderunt. **A**ug⁹.
 in smone de brō stephano. **P**er amorē
 hois inimici efficiaris amicus dei. **U**n̄
 qlibet libent̄ debet ignoscere offensi
 bus suis: vt deus ignoscat sibi offensa; z
 suā. **U**n̄ **L**u. 6. **D**imitte z dimittemi
Aug⁹. de verbis apl̄i **U**nusquisq; talē
 indulgentiā acceptur⁹ ē. qualē ip̄e dedit
 pximo. **E**t tāta possit esse offensa: z cuz
 tali feruore posses indulgere pxio q̄ d̄s
 p hoc indulgeret tibi oīa pcc̄a tua. **U**n̄
Greg⁹. in moral. **Q**ui in se peccanti cle
 ment̄ indulsit: nullū pcc̄i vestigiū in ei⁹
 aīa remanebit. **Q**uā queritur
 circa tā dicta p̄mōvz diligere inimicos
 sit de necessitate salutis **R**ūdeo s; tho.
 sc̄. a sc̄. q. 27. **D**ilectio inimicōz trip̄t

pt̄ considerari. **U**no mōv̄ diligant̄ inimi
 ci in q̄ntū inimici. **E**t h̄ est diligē maluz
 alteri⁹. **A**lio mō q̄ntū ad naturā: sc̄. i. vni
 uersali: z sic dilectio inimicōz est d̄ neces
 sitate salutis vt sc̄z aliquis diligēs deuz
 z pximū ab illa generalitate inimicōz n̄
 excludat. **T**ertio mō potest considerari
 in speciali: vt sc̄z aliq; in speciali moue
 atur motu dilectionis ad inimicos. **E**t
 istud nō est de necessitate salutis absolu
 te. qz nec moueri motu dilectiōis in spe
 ciali ad quoslibet homies singularit̄ est
 de necessitate c̄aritat̄ absolute: sed s; p
 p̄parationē animi. vt sc̄z homo habeat
 animū p̄paratū ad hoc q̄ singularit̄ amo
 re inimicū diligeret si necessitas occurrer̄.
Sed q̄ absq; necessitatis articulo d̄
 ligat̄ pertinet ad c̄aritat̄ p̄fectionem.
P **C**it̄ querit̄. vtrū sit de necessi
 tate c̄aritat̄. q̄ aliq; signa v̄ effect⁹
 dilectiōis inimico exhibeat. **R**espōdeo
 fm̄ br̄m̄ **T**ho. sc̄. a sc̄. q. 27. **S**ic h̄
 in cōmuni tenet̄ diligere inimicū z nō in
 sp̄ali: nisi fm̄ p̄paratōez animi: vt nūc
 dictum est. ita signa z effect⁹ dilectionis
 que in cōmuni cōsueuerunt pximo ex
 hiberi: tenet̄ etiā inimicis exhibere. pu
 ta: cū aliq; orat̄ p omnib; fidelib; v̄ p
 toto mūdo: vel cū aliq; aliqd̄ b̄ficiū
 impendit toti cōmunitati: tunc etiā h̄
 inimicis exhibere est de necessitate p̄ce
 p̄ti. z cōtrafacere p̄tineret ad liuorez v̄
 dicte. **S**pecialia vero beneficia vel dile
 ctionis signa que quis exhibet particu
 lariter aliquib; psonis: q̄ inimicis exhi
 beat nō est de necessitate nisi fm̄ p̄para
 tiōē animi. vt si inueniretur in articulo
 mortis. fm̄ illud **P**rouer. xxv. **S**i esur̄
 erit inimicus tuus: ab illum. zc. **S**ed
 hoc facere preter necessitatis articuloz p
 tinet ad p̄fectionem c̄aritat̄. p quam
 aliq; nō solum cauet̄ v̄nci a malo: s; etiā
 am̄ vult v̄ncere in bono malum. qz sc̄z
 non solum cauet̄ ne ppter iniuriā sibi
 illatā. p̄trahat̄ ad odium: s; etiā inten
 dit̄ inimicū ad suū amorē protrahere.

